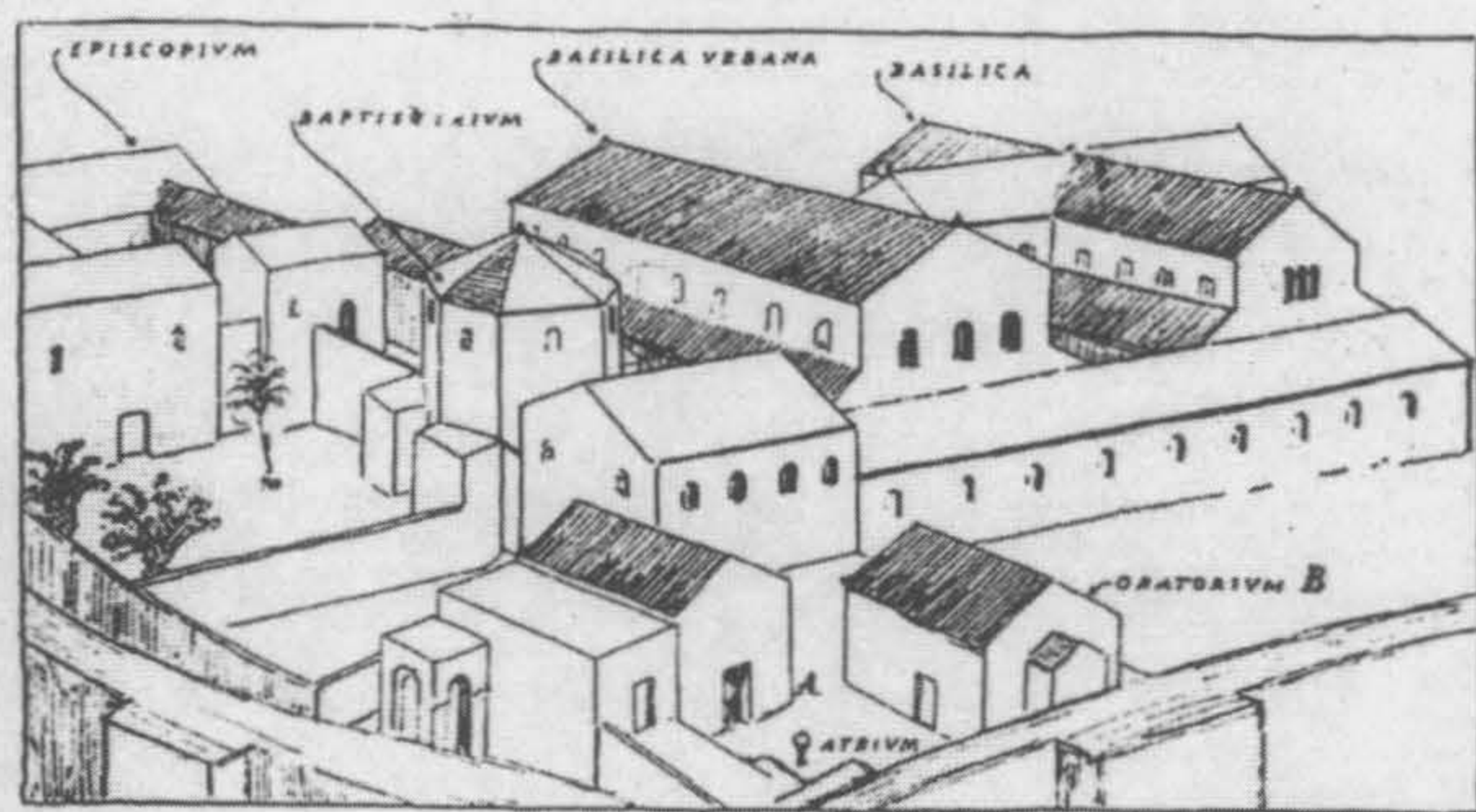

GIS SALONE

Pišu: *Vanja Miljković, Sanja Šamanović*

Salona, uz Rim jedno od glavnih arheoloških nalazišta za proučavanje starokršćanske kulture, zbog očitog nemara i nerazumijevanja još uvijek je većim svojim dijelom neistražena. Objedinjavanjem geodetskih, arheoloških, geoloških i urbanističkih podataka vezanih za lokalitet u jedan sveobuhvatni GIS, te analizom potreba korisnika u arheologiji, urbanizmu i prostornim planiranju i turizmu, napravljen je prvi korak ka promidžbi jednog od najznačajnijeg i najvećeg hrvatskog povijesnog lokaliteta.

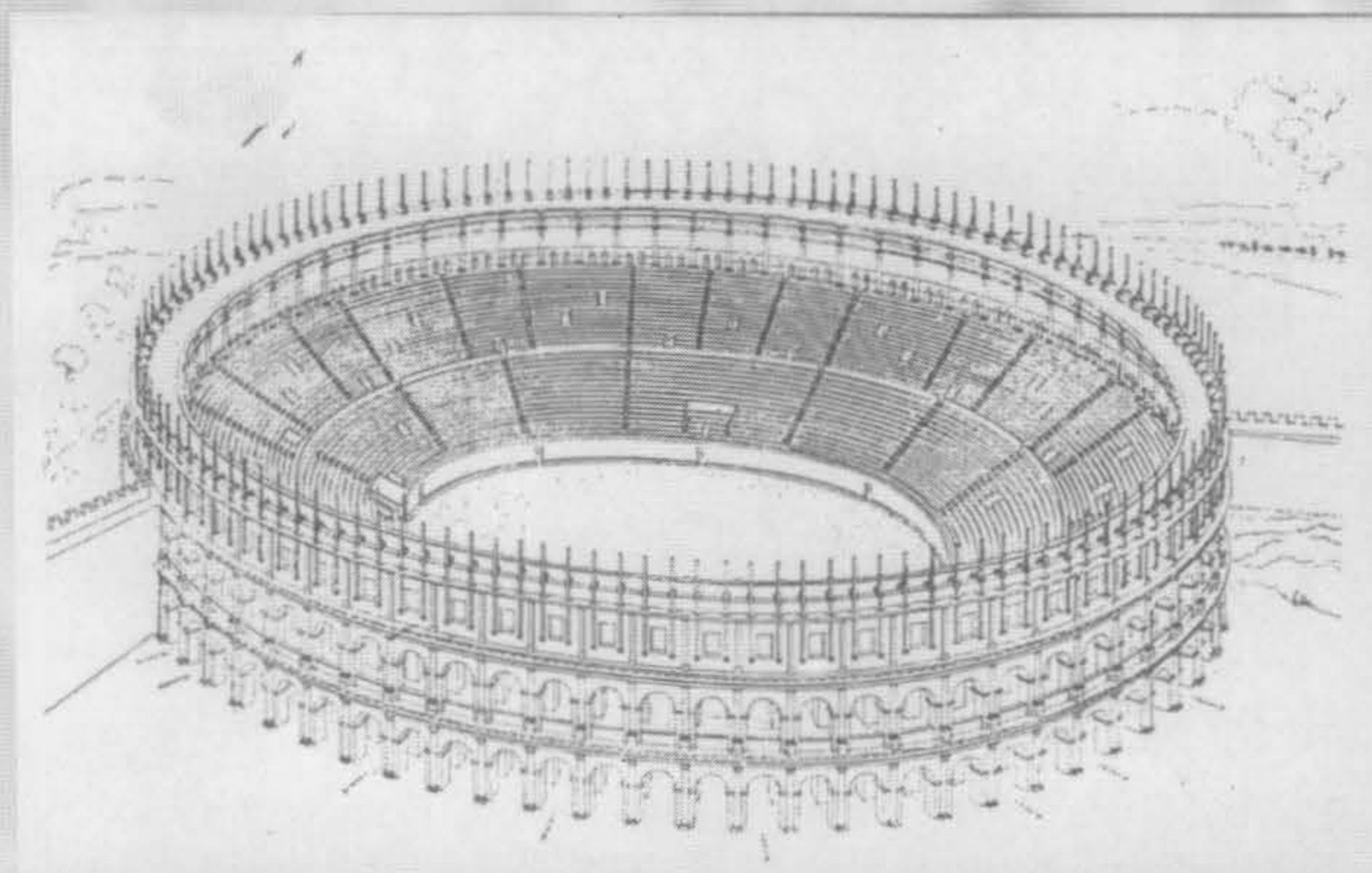

Povijest solinskog područja datira još u neolit, a pronađeni predmeti iz 3. stoljeća prije Krista ukazuju na Ilire. Od 119. kada se po prvi puta u pisanom obliku spominje ime Salona, pa preko naglog i uspješnog razvoja grada tijekom drugog stoljeća, do današnjeg Solina, solinsko područje imalo je važnu ulogu prvo unutar rimske države, a sa dolaskom Slavena za Hrvatsku.

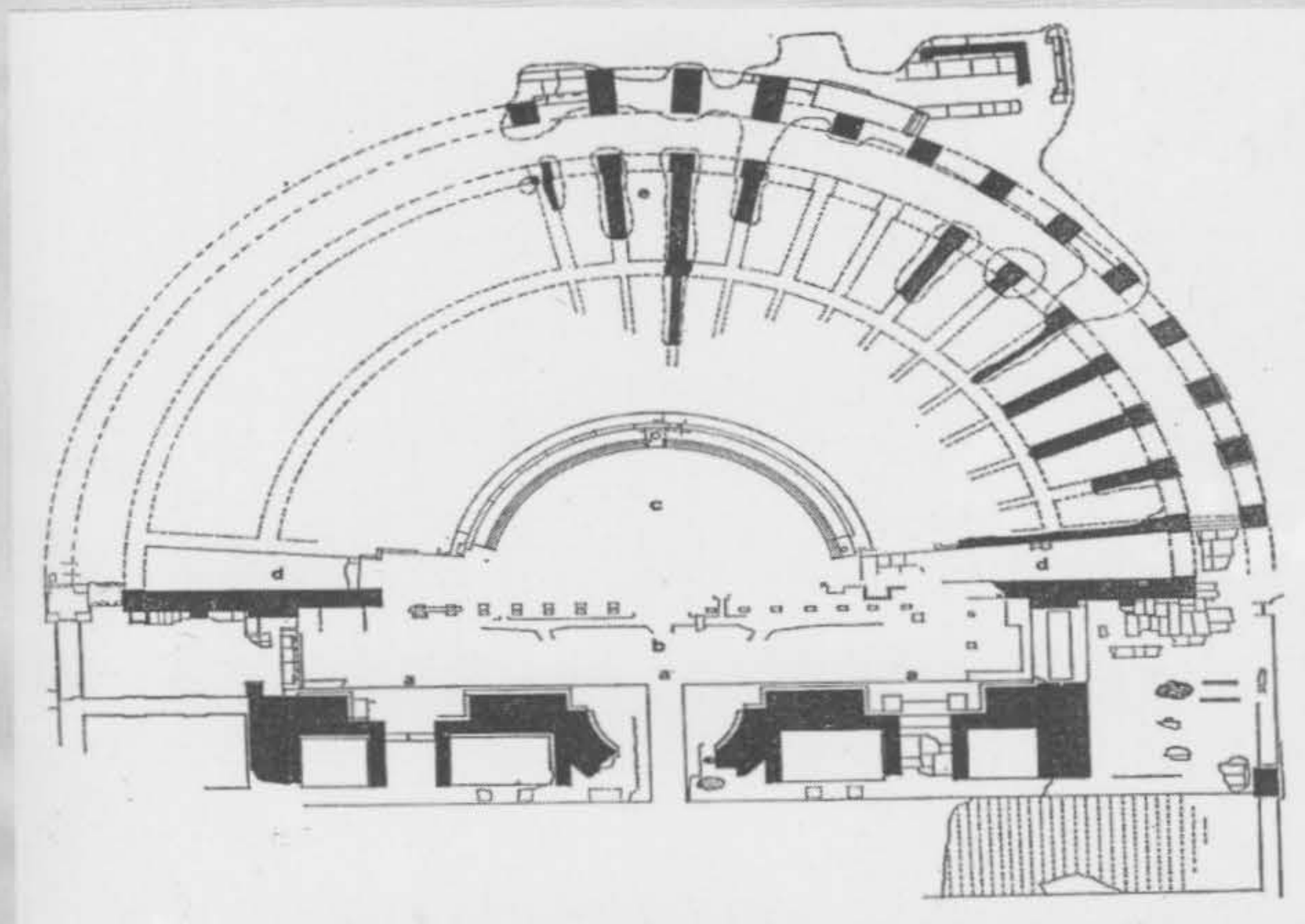
Razvoj i izgradnja grada, osim trgovine donosi nove kultove i religije, pa tako u 3 stoljeću stiže i kršćanstvo. U početku, održavan tajno uz progone i mučenja, u 4 stoljeću prerasta u vodeću religiju toga područja, kada nastaju i prvi kršćanski objekti i groblja. Šesto stoljeće sa Hunima, Avarima, Gotima i Slavenima donosi razaranja i ratove. Stanovništvo iseljava na otoke i u obližnju palaču, a porušena Salona služi kao izvor kamena za obližnja slavenska naselja.

Doseljeni Hrvati u početku ratnički raspoređeni prema starosjediocima uskoro priznaju bizantsku kulturu i kršćansku vjeru; razvijaju novu državu, a novo slavensko naselje Solin postaje središte hrvatskog državnog života.

Knez Trpimir u devetom stoljeću gradi samostan, gdje se po prvi puta u pisanom obliku spominje hrvatsko ime, a Trpimir postaje začetnik dinastije koja će vladati hrvatskom dva i pol stoljeća. Kraljevski život na solinskom području zamire ulaskom hrvatske u savez sa Ugarskom, a provalama Tatara u 13. i Turaka u 16. stoljeću uništavaju se i krunidbene crkve. 20 stoljeće doba je snažnog industrijskog razvoja Solina, koje nažalost nije popraćeno i pravilnim urbanističkim razvojem. Na područjima povijesnih lokaliteta grade se ceste i industrijski i privatni objekti, pa Solin postaje zapušteno industrijsko predgrađe Splita. No, devedesete godine status grada donosi nove smjernice za uređenje i urbanizaciju grad, što će zasigurno rezultirati kvalitetnijem i ozbiljnijem pristupu jednom tako povijesno i turistički bitnom području, nadajmo se u suprotnom smjeru od isključivog razvoja industrije.

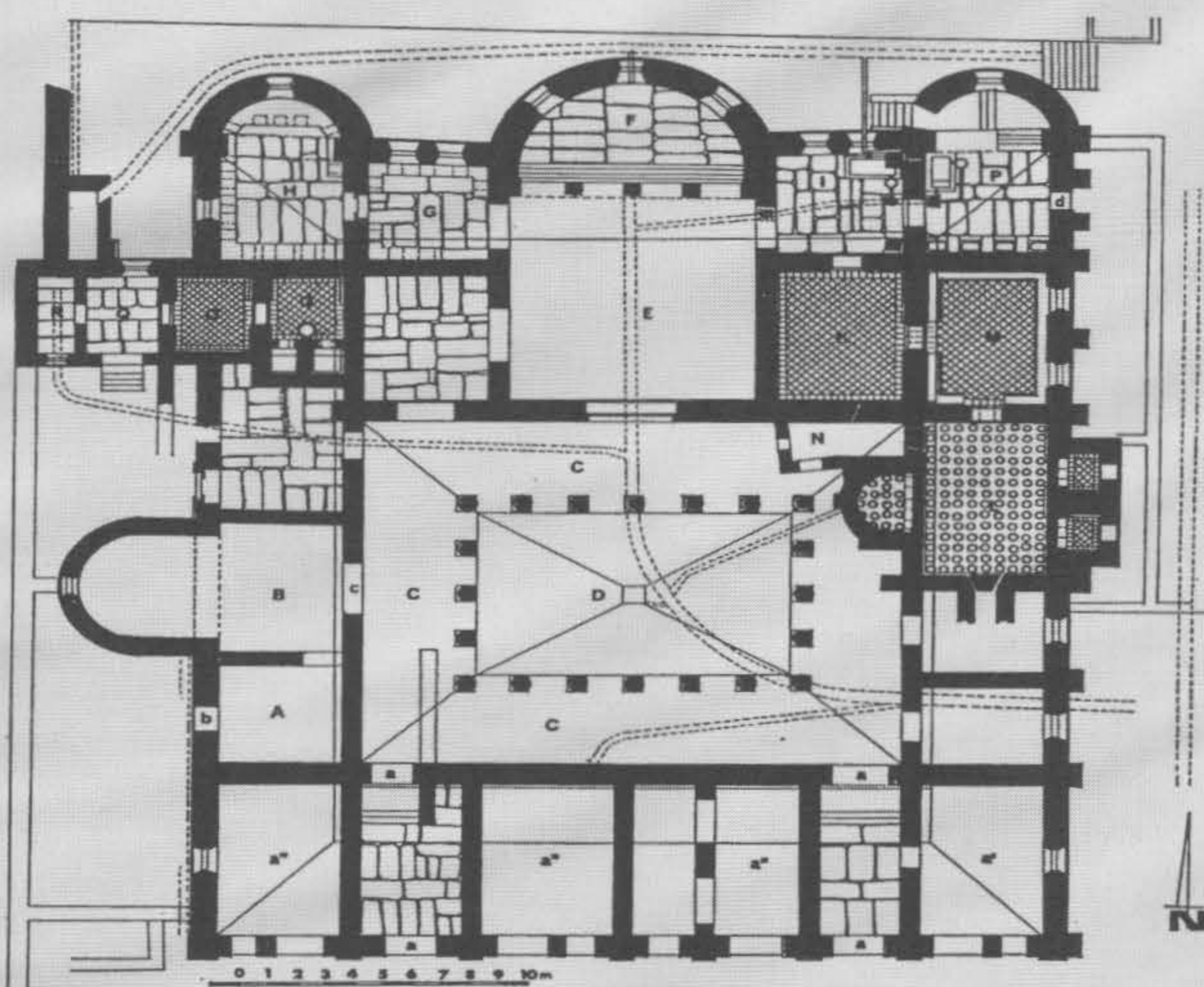
Projekt izrade GIS-a obuhvatio je prikupljanje podataka za kreiranje baze podataka, koja će biti korištena, koji se mogu svrstati u četiri skupine: geodetski, arheološki, geološki i povijesni podaci. Geodetski podaci među kojim grafičku podlogu i osnovu GIS-a čine katastarski planovi mjerila 1:1000, skanirani su i pomoću programa IRASB geokodirani i vektorizirani. Dok je stari kartografski prikaz, također geokodiran i vektoriziran poslužio za prikaz položaja najznačajnijih arheoloških iskopina. Zavod za fotogrametriju geodetskog fakulteta fotogrametrijski je nažalost iz financijskih razloga snimio samo manji dio lokaliteta, uz Bulićevu šetnicu, što je omogućilo detaljnu rekonstrukciju

otkopanih zidova i kula. Osim grafičkog dijela katastra korišten je i knjižni, popisi posjednika i površina, uneseni unutar tablica Microsoft Accessa.

U drugu skupinu podataka ubrajaju se arheološki podaci. Imena arheologa i godine iskapanja podsjetnik su nam o etapama i intenzitetu rada na lokalitetu, dok geološka sondiranja Salone omogućavaju pregled prostiranja lokaliteta ispod zemlje, što nam uvjetuje izradu urbanističkog plana. Povijesni podaci o urbanističkom razvoju Salone, osnivačima, stanovnicima, vladarima i osvajačima u mnogome nam mogu pomoći u potpunijem razumijevanju Salone kao preteče današnjeg Solina i kao poveznice ilirskih naroda sa Slavenima, simbiozom kojih su nastali današnji stanovnici cijelo tog područja.

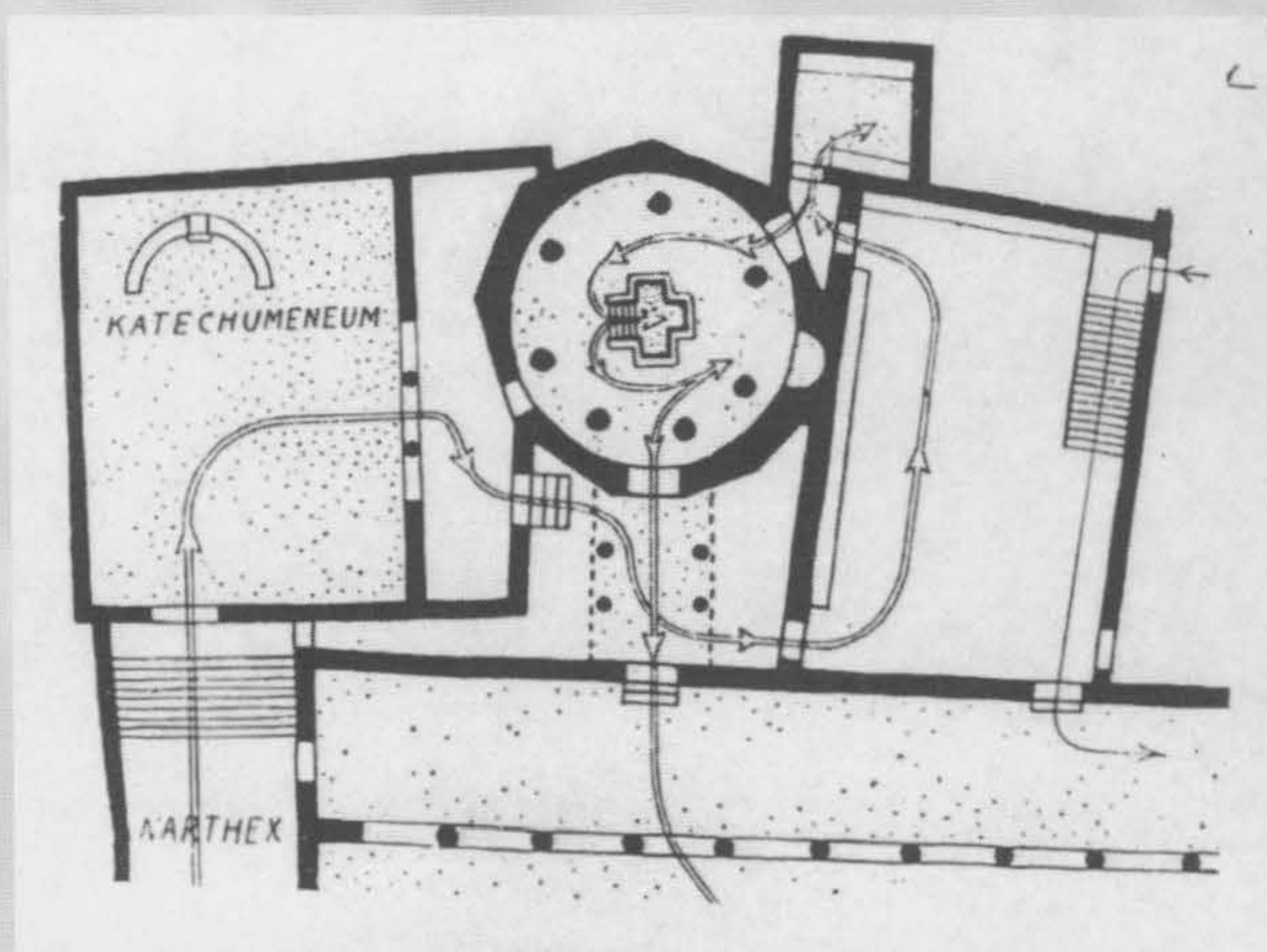
Cilj projekta bio je prikupiti, objediniti, arhivirati postojeće podatke, no i omogućiti lakše rukovanje informacijama te analize na osnovu tih informacija. Analiza potreba korisnika rezultirala je podjelom na arheologiju, urbanizam i prostorno planiranje, restauraciju i rekonstrukciju pojedinih objekata, te turizam uz mogućnost korištenja podataka od strane i drugih

zainteresiranih struka čiji podaci se vežu na geodetske kao grafičku osnovu GIS-a. Za potrebe arheologije, povijesni i geološki podaci omogućuju brže i učinkovitije pronalaženje postojećih lokaliteta pod zemljom, što je također neophodno za projekt urbanističkog plana cijelog područja.

Trodimenzionalni grafički podaci su idealna podloga za rekonstrukciju i restauraciju postojećih objekata, dok bi za potrebe turizma GIS trebalo nadopuniti podacima zanimljivim prosječnom turistu (položaj restorana, parkirališta..) a vezani su za lokalitet.

Kao programska podrška u izgradnji GIS-a

korišten je programski paket GeoMedia Professional V 3.0 tvrtke Intergraph koji omogućava kombiniranje geografskih podataka različitih izvora, formata i kartografskih projekcija, te složena atributna i prostorna pretraživanja. GeoMedia Professional omogućava povezivanje s podacima kreiranim u slijedećim formatima: ARC/INFO, ArcView Shapefile, AutoCAD s atributnim vezama, FRAMME, Modular GIS Environment (MGE), MGE Data Manager (MGDM), MGE Segment Manager (MGSM), MicroStation s atributnim vezama, Oracle, Access i dr.

Pri izradi ovog sustava bili smo suočeni sa nizom problema. Najveći problemi su nastajali pri prikupljanju podataka. Naime, podaci nisu dostupni na tržištu jer se proizvode za internu uporabu naručioca, dok bi njihova dostupnost npr. na Internetu omogućila uštedu vremena, te objedinjavanje sustava u kojem bi bili smješteni svi podaci o zaštićenim spomenici kulture zajedno sa podacima i adresama osoba i institucija koji bi mogli dati i dodatne podatke.